

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ARGANG 14

APRIL

1927

PUB

Herthas läsarinnor

göres uppmärksamma på, att Paul U. Bergströms manufakturavdelningar ha det största tänkbara urval av alla slags

Siden-, Ylle- och Bomullstyger samt Linnevaror
för såväl ekiperings- som hushållsändamål.

Paul U. Bergströms A.-B.

— 13 Hötorget - Drottninggatan 74 —

54 Hornsgatan 54 (Mitt för Adolf Fredriks Torg)

HUSMODERN

köper

Bomullsgarn och Vävnader

från

**Gefle Manufaktur A.-Bol.
STRÖMSBRO**

och vet att hon erhåller
det bästa möjliga för sitt

HEM

**Svanens vävnader bästa vävnader!
Gefle garn bästa garn!**

Mesost

*bjuder i smaklig form
en mängd nyttiga be-
ständsdelar, som vår
föda bör innehålla för
att ge långt liv och
stor arbetsförmåga.
Tänk på att*

Eskilstuna
mesost

»hjälp^r magen smälta maten.»

REYMERSHOLMS KRONOLJA

bästa och billigaste matlagnings- och salladolja 1/2 lit. kr. 2.- 1/2 lit. kr. 1,10

Telefoner

539-8326-5619

Malmö

Perslow's

**Siden- &
Manufakturaffär**

Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XIV

APRIL 1927

HÄFTE 4

Albertina Carlsson — hedersdoktor.

Meddelandet i tidningarna, att Stockholms högskola beslutat utnämna Albertina Carlsson till hedersdoktor, har självfallet ryckt hennes namn och person fram ur den tillbakadragenhet vari hon lever. Arbetsårens höga tal, 46, och levnadsårens, 79, framkalla nog en del reflexioner, som vi här lämna åsido i glädje över att högskolan sent omsider velat hedra sig själv genom denna hedersbevisning åt utövaren av ett synnerligen framgångsrikt och på samma gång sällsynt osjälviskt och hängivet arbete i vetenskapens tjänst.

Tidpunkten, då Albertina Carlsson började sin vetenskapliga verksamhet, sammanfaller med Zootomiska institutets start. På åhörarlistan till dess allra första föreläsningar, 1880, står hennes namn först. Också blev hon den första svenska kvinna, som ägnat sitt liv åt vetenskaplig zoologisk forskning.

Den nya högskolans vidsynta program att öppna vetenskapens portar för varje kunskapstörstande med eller utan studentexamen gjorde det möjligt för henne att tillfredsställa sin alltsedan tidiga år närda längtan efter djupare kunskaper inom zoologien. Och hon grep det tillfälle härtill, som den nya högskolan gav, med målmed-

veten iver och utan tvekan, trots det krävande arbete hon redan då utförde såsom lärarinna med full tjänstgöring. Föga anade hon väl då, att hennes gärning skulle bli så betydande och arbetsdagen så lång: hon har utgivit 27 betydande avhandlingar från trycket under 46 år.

För sitt första arbete, »Beiträge zur Kenntniss der Anatomie der Schwimmvogel», som utkom 1884 i Bihang till K. Sv. Vetenskapsakademiens Handlingar, belönades hon av Vetenskapsakademien med Flormanska priset, som delades mellan henne och en annan zoolog, Charlotte Westling*, den andra svenska kvinnan i ordningen, som arbetat inom samma vetenskap.

Över resultatet av sitt andra arbete, »Untersuchungen über Gliedmassen-Reste bei Schlangen», höll hon ett uppmärksammat föredrag på naturforskarmötet i Oslo år 1886. Hon har gjort intressanta undersökningar rörande

* Charlotte Westling, f. 1847, d. 1924 i Stockholm, genomgick 1865—1868 Högre lärarinneseminariet och ägnade sig någon tid åt lärarinnekallet. Hon hör ock till Stockholms högskolas allra första lärjungar på Zootomiska institutet, där hon under några år utförde ett högt uppskattat vetenskapligt arbete. Hon har från trycket utgivit två avhandlingar över kloakdjurens anatomi, vilka äga bestående värde och räknas till den klassiska facklitteraturen.

tandutvecklingen hos olika djurformer, bl. a. påvisat tandanlag hos fåglar, och vidare utfört en lång rad av arbeten, som till största delen falla inom den jämförande däggdjursanatomiens område och särskilt behandla rovdjurens och pungdjurens anatomi. Och hennes författarskap har ej lidit avbräck genom årens tyngd varken med avseende på avhandlingarnas antal eller innehållets gedigenhet, utan har jämnt fortgått ända tills nu. Det sista av hennes arbeten utkom i år och bär titeln »Über den Bau des Dasyuroides byrnei und seine Beziehung zu den übrigen Dasyuridæ».

Flertalet av Albertina Carlssons avhandlingar äro tryckta i utländska facktidsskrifter, och många av deras resultat ha ingått i den vetenskapliga hand- och lärobokslitteraturen. Hennes arbeten utmärka sig för klar och redig framställning, säkra fakta och säker slutledning. Också är hennes verksamhet av fackmännen högt uppskattad vida utöver hemlandets gränser, och hon citeras ofta i facklitteraturen.

Albertina Carlsson bedrev sina vetenskapliga forskningar bredvid sin lärarinneverksamhet ända till år 1907, då hon lämnade skolarbetet. Under sin långa tjänst med undervisning i olika ämnen fick hon användning för sin beläsenhet och sina gedigna kunskaper även på andra områden: i botanik, matematik, levande språk och historia. Särskilt är hon förtrogen med Stockholms historia. Infödd stockholmare som hon är, född i »staden mellan broarna», känner hon födelsestaden och dess minnen bättre än de

flesta. Hon är ett levande lexikon rörande Stockholms gamla gator, hus och stadsplaner. Ingen förtjänar bättre medlemskapet i Samfundet S:t Erik.

Hur har då Albertina Carlsson fått tid och kraft för utförandet av en så betydande forskargärning bredvid det krävande yrkesarbetet? Svaret på denna fråga sammanhänger med hennes sinnesart och den miljö vari hon vuxit upp.

Hon kommer från ett gott stockholmskt borgarhem. Båda föräldrarna tyckas ha haft förståelse för den högre bildningens värde, vilket torde ha sin förklaring i den strävan efter kunskap, som var rätt utbredd inom borgarhemmen omkring mitten av 1800-talet. Fadern, skraddarmästare A. P. Carlsson, var en stor naturvän, som älskade att på lediga stunder ströva omkring i skog och mark. Hans längtan efter vetande kom honom att besöka »Bildnings-cirkeln», en sammanslutning för främjande av bildande sysselsättningar, där bl. a. den berömda pedagogen och upplysningsvännen P. A. Siljeström plögade hålla föredrag. Modern var särskilt intelligent och ivrade för att barnen skulle få kunskaper.

Då brodern, Julius, som var den äldre av de båda syskonen, kom in i Nya Elementarskolan, där P. A. Siljeström då var rektor, blev detta av avgörande betydelse även för systemen. Denna sattes tidigt i folkskolan, men skolgången avbröts redan efter något år, när hon ansågs vara ett »klent barn». Av den anledningen blev hon hänvisad till självstudier, hon fick läsa så mycket hon ville i broderns läx-

böcker, fick kanske ock någon under-
visning av denne. Hur det nu gick
till, så lyckades det intelligenta och
vetgiriga barnet skaffa sig så goda
kunskaper, att det väckte rektor Silje-
ströms uppmärksamhet och intresse.
På inrådan av denne — som väl
egentligen i affärsärenden brukade be-
söka fadern — läto föräldrarna henne
gå igenom Högre lärarinneseminariet
(1865—1868) — en stor händelse den
tiden. — Och sedan hon med lysande
betyg lämnat denna läroanstalt, fick
hon anställning först i Kungl. Sekter
Paulis skola för flickor på Södermalm
och efter denna skolas upphörande i
Södermalms högre läroanstalt för flic-
kor, där hon kvarstod till år 1907.

Under seminarietiden, liksom under
hela livet, blev hon trogen sin redan
i barndomen grundade kärlek till na-
turkunnigheten. Alltifrån hon var
helt liten, ledsagade hon fadern på
hans promenader på Djurgården och i
Stockholms omgivningar, då de båda
njöto av naturens skönhet, diskuterade
blommornas sinnrika byggnad och fåg-
larnas olika läten. Och hon begagna-
de de möjligheter, som den tiden sto-
do till buds, för att öka sina kunska-
per i hithörande ämnen. På Riksmu-
seum, då beläget i Kungsbacken, gjor-
de hon av egen drift täta besök, där
särskilt däggdjur och fåglar fångade
hennes intresse. Också läste hon.

Man kan gott förstå, att en person
med denna läggning och vetgirighet
icke skulle försumma att begagna sig
av de nya möjligheter till zoologiska
studier, som den nygrundade högskolan
erbjöd. Och alltsedan Albertina Carls-
son där började sitt forskningsarbete,

har hon under alla år tillbragt varje
ledig stund på sin icke alltför bekvä-
ma arbetsplats på Zootomiska institu-
tet, fasthållande vid samma stora in-
tresse och inrättande sitt liv efter ar-
betets krav. »Zoologien har varit min
högsta glädje, mitt livs lycka». Hon
måtte därför ha nått sitt livsresultat
genom en sällsynt kärlek till vetenska-
pen för vetenskapens egen skull, parad
med en lika ovanlig målmedvetenhet
och konsekvens. Hon har haft något
av den heliga eld, som väl besjalar var-
je osjälvisk arbetare för ideella mål
och som ger eggande kraft åt ärlig
strävan på forskningens fält.

Och det är egendomligt, att Alber-
tina Carlsson gjort sin gärning så
stillsamt och, ännu sällsammare, utan
någon som helst tanke på belöning, ut-
märkelse eller ersättning av något
slag, fri från all annan äregirighet än
den att göra ett gott vetenskapligt
arbete, att lyckas i sina uppgifter.
Hennes anspråkslöshet är nästan över-
jordisk. »Jag är alldeles ovärdig att
komma i åtnjutande av samma heders-
betygelser som dessa storheter.» Hon
lär ock av denna anledning ha varit
starkt betänkt på att avsäga sig he-
dersdoktoratet. Dock, utmärkelsen
har utan tvivel berett henne en stor
och djup glädje. Det har kommit som
ett förklarad skimmer över den lilla
tunna, av stilla värdighet präglade ge-
stalten.

Man kan icke skildra Albertina
Carlssons forskargärning utan att näm-
na hennes lärares, professor W. Leches,
betydelse för densamma. Hans inspi-
rerande intelligens, samt den uppmunt-
ran och det intresse, orubbligt under

alla år, som kommit henne till del från hans sida, ha stärkt hennes kraft och väsentligt bidragit till hennes uthållighet. Såväl offentligt som enskilt har han också givit uttryck åt sin höga uppskattning av hennes livsgärning.

Även hos hans efterträdare på Stockholms högskolas zoologiska lärostol har hon mött den största förståelse och égard. För henne fanns alltid arbetsplats, hur trångt det än varit på »Zootis», och det beredde henne glädje, att hennes två sista avhandlingar trycktes i den svenska facktidskriften *Acta zoologica*.

Med sitt intelligenta, försynta väsen, vari ock ingår en milt uddig humor, har Albertina Carlsson vunnit många vänner både utom och inom de läroanstalter, där hon haft sin verksamhet, hon har också gåvan att kvarhålla dem. Lång är raden av de generationer elever, som ha henne i tackersamt minne, varpå de även titt och tätt ge henne de mest älskvärda bevis. Hon vann sina elever genom att behandla dem som »förståndigt folk». Hennes logiska sinne, hennes frihet från petitesseer och sentimentalitet ha väl ock varit trollmedlen härvidlag.

Förra året lämnade Albertina Carlsson sin arbetsplats på Zootomiska institutet, men därför icke sina vetenskapliga intressen. I hennes lilla hem, som hon trots de 79 åren fortfarande ensam sköter om, finner man henne ofta lutad över någon gammal stockholmskarta eller någon volym — helst av anatomiskt innehåll — ur den karaktäristiska bokskatt, som hon samlat på sina hyllor. För så vitt hon icke

fått lust att bege sig ut för att se på någon gammal arkitektonisk märkvärdighet i sin kära stad.

Med tacksamhet tänker hon tillbaka på de många arbetsåren vid Stockholms högskola, och den utmärkelse, varmed högskolan nu vill belöna hennes forskargärning, tar hon med upphöjt lugn, för henne var arbetet sin egen belöning.

A. ÄRNBÄCK CHRISTIE-LINDE.

Utskottet om gifta kvinnor i statstjänst.

I Herthas februarihäfte redogjordes för hrr Öhmans och Lindbergs motioner angående begränsning av gift kvinnans användning i statstjänst. Andra kammarens femte tillfälliga utskott har nu avgivit utlåtande och i år likasom vid föregående tillfällen avstyrkt motionerna. Utlåtandet av i år har emellertid ett särskilt intresse, emedan utskottet gjort en utredning angående antalet gifta kvinnor i de ämbetsverk, som överhuvud sysselsätter det största antalet kvinnor.

Av 4,388 statsanställda kvinnor äro 783 gifta, därav 276 gifta med stats-tjänstemän. Alltså visar det sig att de gifta kvinnornas antal i statstjänst ingalunda är betydande, och ändå färre äro de fall där den andre maken också är statsanställd, och det var just denna sistnämnda grupp en eventuell lagstiftning skulle gälla. Utredningen är även ur andra synpunkter än siffrornas av intresse. Sålunda framhåller socialstyrelsen att om gifta kvinnor,

såsom i en motion förutsatts, avgingo från ordinarie tjänst med rätt att vid framtida behov återinträda, denna återinträdesrätt skulle stöta på stora svårigheter vid tillämpningen och dess värde därigenom avsevärt förminskas. Riksförsäkringsanstalten talar om behovet av särskilda bestämmelser rörande pensionsrätten efter återinträdet samt betonar olägenheten av att vederbörandes befattning under oberäknelig tid måste uppehållas på förordnande. Redan av dessa båda referat ur ämbetsverkens utlåtanden framgår tyd-

ligt att de invändningar, som från kvinnohåll gjorts beträffande den praktiska tillämpningen av motionärernas förslag, varit väl grundade.

Utskottet avstyrker alltså dels på grund av den verkställda utredningens resultat, dels på grund av att gällande behörighetslag tillförsäkrar den gifta kvinnan samma rätt till statstjänst som varje man och ogift kvinna och att denna princip ej låter sig förenas med motionärernas förslag.

Två av utskottets ledamöter ha avgivit reservation.

F.-B.-F. angående skolfrågan.

I anledning av den kungliga propositionen om skolväsendets omorganisation har Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse avlätit nedanstående skrivelse till riksdagens andra särskilda utskott.

I protokollet över ecklesiastikären den, hållet i statsrådet den 31 dec. 1918, då fråga var om ny organisation av det högre skolväsendet, förekommer följande uttalande av dåvarande ecklesiastikministern: »Kravet om beredande av lika möjligheter för all ungdom, manlig såväl som kvinnlig, att av samhället tillförsäkras den utbildning, som den individuella utrustningen medger och som medborgarskapet förutsätter såsom nödvändig, innesluter en djup och ofrånkomlig rättvisa», och vidare fastslår han såsom en grundprincip, att »staten tar sig an flickornas utbildning i samma utsträckning som gossarnas». — Skolkommissionen har tagit hänsyn till denna fordran, i det den föreslagit upprättande av statsskolor för flickor av olika slag: gymnasier, realskolor, sexåriga flickskolor,

motsvarande de nuvarande åttaklassiga av normalskoletyp. De skolsakkunniga ha även förordat upprättandet av olika slag av statsskolor för flickor och därvid starkt framhållit betydelsen av att högre skolor av den nuvarande åttaklassiga flickskolans typ funnes i största möjliga utsträckning. Skolkommissionens förslag, att staten skulle helt sörja för flickornas undervisning torde vara så gott som den enda punkt i hela betänkandet, mot vilket ingen kritik riktats. — I den kungl. propositionen till årets riksdag angående omorganisation av det högre skolväsendet deklarerar ecklesiastikministern sin fulla anslutning till principen om samma utbildning under lika ekonomiska villkor för gossar och flickor. Men han vill icke förordna de statsåtgärder, som skolkommissionen påyrkat. Statsfinansiella skäl och hänsyn till kommunernas ekonomi förbjuda detta, menar han. Det är att märka, att en hel del av de reformer, som föreslås i den kungl. propositionen, komma att förorsaka staten utgifter,

men endast då det gäller flickorna, talas det om att man måste spara.

En följd härav är, att i det kungl. förslaget flickornas intressen äro i mycket ringa mån tillgodosedda. Man vill upprätta fyra statsläroverk för flickor, omfattande gymnasium och realskola samt ombilda sex gossrealskolor till samskolor samtidigt som statsanslaget skulle indragas för sex privata högre flickskolor. Vidare vill man lämna flickorna tillträde till en del gymnasier och realskolor för gossar, och slutligen hänvisar man flickorna till de nu befintliga privata högre flickskolorna. Olägenheterna för att ej säga orättvisorna i denna åtgärd äro påtagliga. Det viddrages inga särskilda anordningar vid de gosskolor, som skola mottaga flickor, för att tillgodose dessas speciella bildningsbehov. De privata flickskolorna i den form, som de nu ha, få ej större anslag av staten än hittills, varför de alltjämt måste kräva dryga avgifter av sina elever. Det en gång av regeringen erkända kravet, att staten skall sörja för flickornas utbildning i samma utsträckning och under samma ekonomiska villkor som gossarnas, blir sålunda ingalunda tillgodosett. Det måste dessutom påpekas, att under det i gosskolorna finnes möjlighet att för avläggande av real- och studentexamen använda sex, resp. fyra år, denna möjlighet ej beredes i de statsläroverk, som upprättas speciellt för flickor. Dessa skola nämligen bestå av en fyraårig realskola och ett treårigt gymnasium, de erkänt mest ansträngande av alla skolformer. Ej heller har man tänkt sig att upprätta lyceer för flickor.

Ville staten i full utsträckning tillgodose flickornas undervisning, kunde det ske dels därigenom att de nuvarande privata flickskolorna försattes i den ekonomiska ställning, att de kunde nedbringa sina terminsavgifter till den nivå, som är gällande i gosskolorna, dels därigenom att flera statsläro-

verk för flickor upprättades, såsom utskottets majoritet enligt meddelande i pressen föreslagit, och dels därigenom att de gossläroverk, som skola mottaga flickor, ombildades så, att flickornas intressen tillvaratoges i samma utsträckning som gossarnas.

Det är att befara, att om det kungl. förslaget blir antaget, normalskoletypen, som nu representeras av den åttaklassiga flickskolan, inom kort kommer att försvinna. Denna skulle enligt förslaget existera endast som privata skola. Och det torde vara blott ett fåtal föräldrar, som äro villiga att betala de dryga avgifterna i den privata skolan, då de ha möjlighet att på ett eller annat sätt placera sina döttrar i statsläroverk. Dessutom förefinnes i förslaget en annan omständighet, som tyckes ägnad eller avsedd att låta normalskoletypen försvinna. Vid de privata flickskolor, som ha parallellklasser, vill man nämligen upprätta en fyraårig realskolelinje, vilken skulle erhålla så stort statsanslag, att avgifterna där kunde bli lika låga som vid statsskolorna. Då för de allra flesta föräldrar ekonomiska skäl bli bestämmande vid valet av skoltyp för döttrarna, är det antagligt, att denna fyraåriga realskola med avgångsexamen kommer att uttränga normalskoletypen med avgångsbetyg, medförande viss kompetens. Normalskoletypen, som utexperimenterats under en lång följd av år, har visat sig vara en för många flickor synnerligen lämplig skolform. Den har också på samma gång den tillvunnit sig förtroende hos allmänheten blivit erkänd av myndigheterna. Avgångsbetyg från en dylik skola medför nämligen kompetens till en del befattningar i allmän och enskild tjänst samt berättigar till inträde vid ett flertal utbildningsanstalter. Det torde allmänt erkännas, att avgångsbetyg med normalskolekompetens ger garanti för en större mognad och en i flera fall bättre utbildning än realskoleexa-

men. Säkert skulle det innebära ett sänkande av den kvinnliga ungdomens bildningsnivå, om normalskoletypen komme att försvinna. Å andra sidan kunde den olägenheten uppstå därav, att flera flickor drevos till att avlägga studentexamen, än som vore fördelaktigt för dem själva och för samhället.

Om det kungl. förslaget blir verkligt, följer därav att en hel del lärarinnor vid de privata flickskolorna komma att förlora sitt arbete. Genom statens ingripande bliva alltså dessa lärarinnor arbetslösa och under sådana förhållanden måste staten anses vara moraliskt om också ej juridiskt skyldig att sörja för dem. Detta gäller ej blott, som ecklesiastikministern menar, vissa lärarinnor som äro över 50 år utan samtliga. Några oövervinnliga svårigheter att vid de skolor, som skola mottaga elever från flickskolorna, placera de lärarinnor, som till följd av omorganisationen bli arbetslösa, torde ej existera.

Med stöd av vad som här anförts får Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse sammanfatta sina synpunkter beträffande flickornas undervisning i följande krav:

att staten bereder flickorna tillfälle till högre skolbildning under samma ekonomiska villkor som gossarna;

att vid det högre skolväsendets omorganisation normalskoletypen alltjämt bibehålles vid sidan av andra skoltyper; samt

att staten på ett fullt betryggande sätt sörjer för de vid privatskolor anställda lärarinnor som genom omorganisationen bliva arbetslösa.

Notisspalten.

Ett 20-årsjubileum.

Så långt före oss voro Finlands kvinnor att de i år firat 20-årsminnet av den dag som gjorde dem till fullberättigade politiska medborgare.

Det stora tvådagarsmötet i Helsingfors nu i mars hade samlat 300 finländska och 700 finska kvinnor, bland inbjudna gäster märktes den kända tyska socialpolitikern fil. dr Gertrud Bäumer och från vårt land fru Ellen Hagen. Bland finskorna trädde Finlands första kvinnliga regeringsmedlem Minna Sillanpää i förgrunden. Inom den finländska kontingenten tog Annie Furuhjelm sin obestridda ledareplats och det var hon som talade om »Huru Finlands kvinnor vunno rösträtt.» — Fru Hagens föredrag vid mötet rörde sig om »Banbrytande kvinnor i Sverige.»

De akademiskas internationella klubb.

Crosby Hall, det internationella klubbhuset i London för Akademiskt Bildade Kvinnor, öppnades i slutet av mars och blir i maj färdigt att mottaga boende gäster. Ett fyrtiotal platser finnas för studerande som längre tid arbeta vetenskapligt i London. I övrigt upptar Crosby Hall matsal, klubbbrum och sovrum för kortare besök av medlemmar av The International Federation of University Women. Priset är omkring tre guineas pr vecka. Förfrågningar adresseras till: The Warden, Crosby Hall, Chelsea, London S. W. 3.

En vacker donation.

Förra föreståndarinnan för Strängnäs flickskola fröken Mina Rydberg, som avled i juli förra året, har donerat 1,700 kr. till en premiefond »Mina Rydbergs premiefond». Röntan skall varje år utdelas såsom premie till en

från klass VIII utgående elev, som visat intresse för och goda kunskaper i svenska språket med företräde för den, som ämnar fortsätta sina studier.

Fröken Rydberg har dessutom donerat 400 bokband, som fördelats mellan elevbiblioteket och referensbiblioteket vid flickskolan.

Från Egypten.

Ett samtal om pedagogik.

Jag hade nyss ett litet vänskapligt meningsutbyte med min vän och värddinna, Kasr-el-Dubara Colleges i Kairo särdeles uppskattade föreståndarinna. Det var då jag satt och slukade mr Carters just utkomna, mycket efterlängtat andra del om Tut-anch-Amon-graven, som Dagmar — jag tror knappast det vid det här laget behövs en mera ingående presentation av fru Berg — kom och slog sig ned på soffan bredvid mig. Skolan hade just slutat för dagen, flickorna hämtats i sina pappors bilar eller stuvats in i skolans två stora bilbussar, vi sutto utanför det magnifika skolpalatset av marmor, insöpo med ögon och näsor trädgårdens blomsterprakt och läto solen bränna oss bäst den ville. »Du jobbar vetenskap, du», sade min vän, ty talar hon svenska kan t. o. m. »the headmistress» uttrycka sig litet vårdslöst, det är ingen risk att någon som hör under hennes domvärjo förstår henne. »Jag tror du låter vemodig», svarade jag, »den som sitter på din plats har precis ingen anledning att klaga. Åtminstone inte sedan Kasr-el-Dubara College kommit i det skick den nu har och blivit konungs och ministrars ögonsten», tillade jag för att retas.

Och det var just också precis vad som behövdes för att försätta Dagmar Bergs anspråkslöshet i oppositionsstadiet. »Vad tycker du egentligen det är som min sysselsättning består i? Jo, ett evinnerligt inspekterande, förmanande och grälände i olika tonarter från morgon och till kväll. Jag hade ändå uppriktigt sagt en smula vetenskaplig intention och ett verkligt intresse för pedagogik. Du ser, det är inte ofta jag ens har tillfälle att ge en lektion!» Jag tog det lilla utbrottet med ro, ty jag vet, att ingen drottning är gladare åt sitt rike än Dagmar åt sin skola. Se'n var det jag som tänkte ta till orda. Och som min blygsamhet inte är lika besvärande som min väns, så var det ju egentligen mitt lilla anförande, som jag trodde kunde intressera tidskriftens ärade läsekrets. Det kom nämligen till i syfte att ställa inför den självkritiska föreståndarinnan ett litet urval bilder av hennes egen gärning på stoff hon själv strövis givit mig.

Ty det stod med ens klart för mig, att det arbete vår landsmaninna här nedlägger är pedagogisk verksamhet i minst tredje dignitet. Hennes ställning är också så olik den en skolföreståndarinna intar hemma, att det näs-

tan kan vara svårt för den som intet sett av egyptiska förhållanden att sätta sig in i de olika förutsättningarna. Jag tänker mindre på den takt, som det fordras av en svenska att stå som föreståndarinna för en skola, där engelska lärarinnor undervisa i ett land, som det icke är någon hemlighet att engelsmännen gärna ville betrakta som sitt privata område. Eller på den smidighet, som behövs för att driva igenom en i svenska, men icke i engelska och franska ögon så naturlig sak som ett gemensamt lärarinnerum för de europeiska och egyptiska lärarinnorna, det förekommer icke i andra skolor än Kasr-el-Dubaras.

Nej, jag tänker på vad det vill säga att skapa något ut av ett material, som saknar all tradition för en dylik uppfostran. Men å andra sidan hade det nog varit lättare, om detta material bestått av en flock naturbarn, där man hade att sätta de första intrycken, giva den första disciplinen. Det finns, det må nu vara sant, inte heller naturbarn, som få leva ett fördomsfritt liv, men egyptiska flickor, icke minst i god social samhällsställning, äro så långt ifrån några naturbarn, att tvärt om deras släkte, generation efter generation efter generation, varit undandragna allt vad natur heter, instängda i haremetts kvava luft. Från början som regel tillkommen som en misräkning för föräldrarna, som önska sig söner, lär den mohammedanska flickan tidigt att hennes enda uppgift är att fortast möjligt bliva gift. Men för att gifta sig vid femton, sexton år behöver hon icke någon kunskap. Äktenskapet är icke någon institution med höga ideal,

kärlek är en opassande känsla, och det kan man ju förövrigt icke hysa för den man, ens föräldrar valt och som etiketten och »moralen» absolut förbjuder, att man sett på förhand. Ett enda är avgörande: mannen skall vara så rik som möjligt för att accepteras av föräldrarna, och själv skall man vara så rik som möjligt för att accepteras av honom. Så blir man en gift kvinna med huset vimlande av tjänare, så husligt arbete behöver man icke befatta sig med. Ut kommer icke en fin dam annat än i automobil, umgänge idkas icke annat än med kvinnor, ty man talar icke med andra män än sin egen och de allra närmaste familjemedlemmarna. Man sätter sig alltså på en stol, äter sötsaker, och något annat att uppbygga sig med har man ju icke än att skvallra om den i sanning lilla värld man rör sig i, och så väntar man på att föda sin man en son. Och blir det som önskat en son, så får man väl i varje fall döttrar med åren. När det då plötsligt kommer ett utländskt traditionsvidrigt mod, att dessa döttrar skola gå i skola, nåja, så följer man modet, i hopp att det icke alltför mycket skall förstöra barnet, men icke är man själv mogen att fatta de nya krav, som därmed ställas på flickan och en själv. Men denna fullt förklarliga brist på förståelse för skolans mening blir ett nytt plus i föreståndarinnans arbete, ett plus, som kanske är större än en aldrig så mycket av mammor »plågad» svensk lärarinna tänkt sig.

Men låt vår föreståndarinna öva sin pedagogik på dessa tvenne fält, barnen och mödrarna. Ett tredje åter-

står, de inhemska lärarinnorna. De äro sitt lands första generation av lärarinnor, de komma i detta fall från »goda», men mindre välbärgade hem, deras föräldrar hade annars aldrig kunnat förmås att låta dem bliva självförsörjande. Deras ställning är utomordentligt vansklig, ty elever och mödrar visa dem alltför lätt, att de räkna dem snarast till tjänarnas klass, och med tjänarna kan man visserligen vara förtrogen, men förtrogen som de gamle voro med sina slavar.

»Låt mig, Dagmar», sade jag under vår pratstund, »sätta dig själv som åskådare till en dag i din skola, så skall jag visa dig, hur uppfylld en sådan dag är av i bästa mening pedagogisk verksamhet. Vi skola taga en alldeles vanlig skoldag, inte en sådan, då du skall springa i ministeriet för ordnandet av den och den detaljen och tala med minister, understatssekreterare, inspektörer, kontrollörer och allt vad de äro, fast du då inte precis undantagsvis gör det heller. Minns du hur i förgår, när du lämnade ditt motagningsrum och gick över i skolan, du under en rast mötte en vredgad liten trettonåring med en trave böcker under vardera armen, som bad att få telefonera hem efter sin automobil. 'Vad är det fråga om, Anisa', sade du. 'Jo Mademoiselle', det var en av de franska lärarinnorna, 'har varit orättvis mot mig, det var inte mitt fel att jag inte kunde min franska läxa. Nu vill jag fara hem. Jag skall bedja min far taga mig ur skolan'. — 'Gör det, Anisa,' svarade du blott, 'vad tror du din far säger då?' Du glömde ett ögonblick, att det icke var en liten till-

fälligt uppbrakt svenska du hade att göra med, som nog när allt kom omkring skulle draga sig för att därhemma berätta, att hon fått bakläxa. Men nej, den lilla trettonåriga Anisa var ej rädd: 'Jag tror visst att min far låter mig sluta, ty min far och min mor tala ej att jag blir förolämpad', i n s u l t é e var ordet. 'Anisa', svarade du, 'så mycket värre för dig, om verkligen din far gör dig till viljes. Tror du det är du, som straffar skolan, om du lämnar oss. Tänk efter ett ögonblick, slutar du skolan nu, då får du ju inte mer lära dig någon franska, inte mer någon engelska, du som var så glad över att du kunde säga nästan allt du ville på tre olika språk, och två av dem förstod man i Europa, om du någon gång komme dit. Anisa, var det inte du som var den kloke gamle kungen i det vackra sagospelet, ni spelade på vår sista månadsfest, han som sade till sin självsvåldiga och tanklösa lilla dotter: 'låt mig aldrig mer höra sådana dumma saker av dig'? Det glimmade till en liten humoristisk glimt i Anisas ögon: 'Jo, Madame Berg, det var jag. O, förlåt mig, Madame Berg, nu var jag själv den dumma flickan. Jag skall också bedja Mademoiselle om ursäkt.' Och så sprang en liten ångerfull flicka på nytt in i skolan med sin boktrave. Du hade funnit det rätta, enkla ordet i det rätta ögonblicket.»

»Du minns inte händelsevis lilla tjocka Fatma», fortsätter jag, »som stod och åt i rasten, trotsande det stränga förbud du måst utfärda som ett försök att rycka upp dina flickor från de orientaliska kvinnornas vana att dagen i ända äta och äta söta saker

mellan de feta målen, som aldrig avbrytas av någon motion. Du hade föregående rast givit henne uppsträckning för samma lagbrott, nu fann du henne på nytt och sade henne, att hon skulle komma in och hämta det brev, du nu ämnade skriva till hennes far, ett slags 'varning' alltså i 'anmärkningsboken'. Ingen Fatma kom, men ett hysteriskt vrålände förkunnade förtvivlan eller ilska, och din uppsyningslärarinna kom in och sade: 'Fatma säger, att Madame Berg säkert inte visste, att hon var hungrig'. Du förstod, att lärarinnans sympati i detta fall var på tösens sida, och du lät därför även henne åhöra det lilla föredrag, du nu höll om självdisciplin, som består i att man icke genast ger efter för sitt eget begär. Du förklarade att du utfärdat förbudet till deras eget bästa. Du kunde aldrig tro hennes hunger varit värre än att hon kunnat vänta de tre kvarter, till den lagade frukosten väntade dem. Och du, som annars anser den mohamedanska fastemånaden ramadan som särdeles förkastlig, visade nu dessa båda islamitiska döttrar hur tanklöst de hålla sin religions påbud, när de i ramadan fasta på dagen, hur hungriga de än äro, för att i stället äta på natten, hur sömniga de än äro, och göra detta, därför att det blivit tradition, utan att förstå att religionsstiftaren en gång i tiden genom fastan ville uppfostra sina anhängare till nyttig självtukt.»

»Att sitta i ditt mottagningsrum en stund om dagen», säger jag, »det är bestämt roligare än att gå på biograf, det är i varje fall minst lika omväxlande. Minnes du, när Senabs mam-

ma, stor, svällande och beslöjad med ett av dessa tunna flor, som nu äro moderna och förebåda slöjans fall, seglade in för att kort och gott anmäla att från och med följande dag skulle Senab sluta skolan. 'Giftermålet förestod. 'Men Madame', sade du, 'om jag ej minns fel är Senab bara femton år?' 'Det är riktigt', blev svaret, 'hon vill inte heller alls själv, men det är ett utmärkt parti, hennes blivande man är visserligen syrier, men vi ha tyvärr ej råd att avstå från ett så förmånligt parti. Hon skulle till terminens slut fått följa den franska undervisningen, som hon är så glad åt, men den blivande svärfadern vill ej. Vi kunna ej göra dem emot.' Du förstod, att syriern var rik, ty syrier äro illa sedda här, compensationen måste i detta fall sålunda vara ansenlig. Du blev upprörd över den råhet, som dikterade ett sådant beslut, så mycket mer som du nu fick förklaringen till varför den lilla rara Senabs ögon ett par dagar varit så dystra, de som annars bruka spela av vaket intresse. I detta fall beslöt du använda det skarpa artilleriet, det du annars mera sällan gör. 'Madame', svarade du blixtnabbt, 'Ni ämnar alltså sälja er dotter! Jag vill endast säga er att Senab är skolans kanske bästa elev, hon kunde gå långt. Har ni betänkt det liv hon kommer att få i framtiden, om icke ens nu hennes svärfader vill låta en så rimlig begäran uppfyllas?' Den nyss så säkra bejfrun slog ned ögonen, och rösten var mindre självsäker, då hon sade: 'Jag skall tala med min man ännu en gång, beslutet kan knap-

past ändras. Kanske har Ni dock rätt i att det var förhastat.'

Tänk också på ditt lilla nappatag med den vredgade moder, som telefonledes överöste din egyptiska uppsyningslärarinna med ovet för att hon tagit ett litet bråkigt flickebarn i armen, 'så som man endast tar en tjänare'. Din lärarinna kunde slutligen intet annat göra än sluta samtalet med en avringning, och så måste du dragas in i historien och uppmanas att ställa lärarinnan inför rätta. Att tänka sig att 'une demoiselle comme ça' behandlar en paschas hustru på sådant sätt. 'Min fru, ni får förlåta, min lärarinna är icke *une demoiselle comme ça*, och en olydig paschadotter är icke bättre än en god tjänarinna.' Barnet som väntat sig triumf, blev skamflat, modern, som insåg sin överilning, bet sig i läppen, och den stackars illa tilltygade lärarinnan tryckte sedan din hand: 'Madame Berg, ni får aldrig lämna oss, vad vore vi utan er. Madame Berg, jag minns så väl i fjol, då ni gav mig en så nyttig första antydan för mitt arbete. Det var dagen efter en lördag, jag var så trött och slut, ty jag hade använt lovet att fara till pyramiderna, och ni vet vi äro icke vana att få så mycket luft på en gång. Jag tyckte inte jag orkade gå ned i skolan den dagen, och jag uteblev. Den följande förklarade jag för er, varför jag varit borta, och ni svarade: 'Jag gillar i hög grad, att ni går ut

i friska luften, men stanna hellre inne, än att ni följande dag är borta. Ni vet, jag har sagt eleverna att de aldrig mer få göra en utfärd med mig, om de följande dag ej vilja behärska sin lilla trötthet och ordentligt komma till skolan. Ni, Miss, är deras föredöme, tänk på det. Vad jag var er tacksam, Madame Berg!'

Dagmar Berg sitter litet tankfull bredvid mig. »Tror du då verkligen, att alla dessa småsaker har sin betydelse. Ja, det tror jag väl också själv, men det är liksom svårt att se resultatet, och varje detalj är så liten».

»Varje detalj måste vara liten», lugnar jag, »och resultatet är sannerligen ganska förstklassigt. Se nu elevernas värdiga disciplinerade uppförande, hör deras utmärkta franska och engelska, deras nätta sång, se den goda smak deras handarbeten utvisa jämförd med de förfärliga alster, man här gör, då man vill vara 'europeisk'. Deras andra kunskaper äro säkert därefter, det förbjuder mig min egen särdeles fåordiga arabiska att bedöma. Var viss, du kommer långt med dem, ty själva materialet är nog slutligen ej dåligt. Den föreståndarinna kan med fog vara belåten, som egentligen ej längre behöver tillgripa strängare bestraffning än att vid olydnad hota icke hålla 'tabor' med sina elever, d. v. s. efter slutad skoldag samla dem för att säga: 'Farväl för i dag, mina flickor och på återseende i morgon.'»

HANNA RYDH.

Samarbete för fredssaken.

En konferens för överläggning om eventuellt samarbete mellan de olika fredsintresserade organisationerna ägde rum den 27 mars i Stockholm på initiativ av Internationella Kvinnoförbundet för fred och frihet.

Föreningen Årstas vackra hörsal var söndagsmiddagen fylld av intresserade deltagare, representerande dels rent pacifistiska föreningar, dels sådana med ett mera allmänt socialt eller humanitärt, men dock fredsbetonat program.

Det är ju naturligt, att ett så betydelsefullt och aktuellt problem som världsfreden, där så många faktorer av både etisk och materiell art spela in, också blir en viktig programpunkt för vitt skilda sammanslutningar.

Under diskussionen, som pågick i flera timmar, fungerade som ordförande rektor H. Söderberg samt fröknarna Anna Pettersson och M. Widegren. Den senare skildrade inledningsvis den Internationella Fredsbyrån, som flyttats till Genève och genom grundlig omorganisation nu utgör en central för fredsrörelserna i hela världen. Huvudfrågan belystes från olika synpunkter av medlemmar ur ett stort antal föreningar, däribland Skolornas fredsförening, Kvinnornas Medborgarförbund, Freds- och Skiljedomsföreningen, Föreningen för Nationernas Förbund, Akademiska Föreningen för Nationernas Förbund, Krigsvägrarnas Förbund, Vita Bandet, Esperantoföreningen m. fl.

Allmänt uttrycktes sympati för en närmare kontakt mellan de fredsintresserade föreningarna i Sverige. Dels kan därigenom undvikas dubbelarbete i många frågor eller kollisioner genom samtidigt anordnade propagandamöten, dels kan i vissa fall ett gemensamt uppträdande vara önskvärt, t. ex. för aktuella uttalanden, planerande

av större möten, föredragsserier och studiekurser m. m.

En interimskommitté tillsattes av mötet för att tillstålla respektive organisationer en sammanfattning av diskussionen jämte det vid konferensen allmänt understödda förslaget om en permanent samarbetskommitté, som sedan kan närmare utarbeta planen.

Det vid konferensen visade intresset ingav förhoppningar om att fredsrörelsen genom samverkan av alla intresserade krafter skall vinna i styrka och omfattning.

N. S.

Insamlingen för Fredrika Bremers staty.

Redovisningssumman för vinterns insamling inom Fredrika-Bremer-Förbundet utvisade den 10 mars (se uppgiften i Herthas marsnummer) kronor 2,570:—; härtill ha under den gångna månaden ytterligare tillkommit kronor 704:—, fördelade i följande poster:

Arvikakretsen av F.-B.-F. 50:—, fru Kristina Bandelin, Karlstad, 2:—; friherrinnan Ellen Gyllenstierna, Krapperup, 500:—; sjuksköterskan Agda Johnson, Ystad, 2:—; fil. lic. Hedvig Liljekrantz, Lund, 2:—; Hilda och Ida Lindelöf, Lund, 2:—; L. Nordendahl, Borås, 1:—; fru Ingeborg Olsson, Ystad, 5:—; E. o. L. Petri, Halmstad, 5:—; Ida Pettersson, Mariestad, 1:—; fru Elisabet Ringensson, Östhammar, 5:—; fru Amanda och fröken G. Ruben, Djursholm, 25:—; fröken Magna Sunnerdahl, Sthlm, 100:—; Ingrid Sörensen, Malmö, 2:—; fröken A. Österberg, Sthlm, 2:—.

Totalsumma till dato kr. 3,274:—.

Stockholm den 8 april 1927.

En diskussion i Stockholmskretsen.

Herrar Lindbergs och Öhmans och medmotionärers i riksdagen mening om de gifta kvinnorna i statstjänst upptogs till diskussion på ett möte i Stockholmskretsen den 18 mars under fröken Ellen Klemans ordförandeskap. Årstas redan välkända möteslokaler fylldes på utsatt tid av ett stort antal kretsmedlemmar samt inbjudna, bland vilka främst märktes herrar Lindberg och Öhman själva, flera av riksdagens kvinnliga medlemmar samt representanter för de kvinnliga kårorganisationerna.

Diskussionen inleddes av redaktör Lindberg genom en exposé av den uppfattning som ligger bakom hans motion om begränsning av gift kvinnas användande i statstjänst, för tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors anspråk på arbetsutkomst. Bemötandet kom omedelbart, främst från fröken Axianne Thorstenson och sedan av en rad talarinnor, som med skiljaktig argumentering hävdade behörighetslagens redan fastslagna princip om arbetets frihet. Herr Öhmans diskussionsinlägg till försvar av sin kollegas och sin egen ståndpunkt framhävde blott vad motionerna och inledarens anförande redan medan tydlighet givit vid handen: hur tiden, med alla dess förändrade förhållanden lupit ifrån motionärerna.

Till sist antogs enhälligt följande resolution:

Vid årets riksdag ha ånyo framlagts motioner syftande till begränsning av gift kvinnas användning i statstjänst. Förslagsställarna utgå från försörjningsprincipen som grund för befordran inom statstjänsten. Detta strider mot bestämmelsen i regeringsformen om förtjänst och skicklighet som enda befordringsgrund, liksom mot den anda vilken kommit till uttryck i behörighetslagen.

Mötet uttalar vidare att varje inskränkan-

de särbestämmelse för gifta kvinnor skulle, genom det osäkerhetstillstånd den skapade, bli till hinder för kvinnoarbetet, i första rummet inom statstjänsten, och sedermera, på grund av det sålunda givna exempel, jämväl inom andra arbetsområden. Även skulle på detta sätt tillkomma ännu en faktor ledande till minskad äktenskapsfrekvens.

Mötet anser, att en utredning om begränsande, inom ramen av gällande behörighetslag, av statsanställda gifta kvinnors tjänstgöring icke kan leda till praktiskt användbara resultat och avstyrker en sådan utredning.

Gent emot de upprepade försöken att på ovidkommande grunder inskränka kvinnoarbetet i det allmännas tjänst kräver mötet erkännande av individens personliga rätt till arbete.

Ännu en opinionsyttring i skolfrågan.

Svenska kvinnors medborgarförbund diskuterade den 4 april skolförslaget på ett offentligt möte i K. F. U. K:s lokal i Stockholm med undervisningsrådet W. Björck och lärarinnan vid Statens normalskola för flickor fröken Greta Stendahl som inledare. Diskussionen, som var livlig nog, utmynnade i antagande av följande resolution:

Mötet beklagar, att det av regeringen vid innevarande års riksdag framlagda förslaget i skolfrågan i så ringa grad motsvarar kravet på likställighet mellan den manliga och den kvinnliga ungdomen. I ett tidigare förslag — skolkommissionens — såväl som inom riksdagen har framhållits statens skyldighet att, sedan kvinnorna fått medborgarrätt, ge åt flickorna lika vidsträckta och kostnadsfria, eller i lika mån billiga, tillfällen till undervisning som åt gossarna — en rättighet, som redan när universiteten öppnades för kvinnorna bort tillfalla dem.

Förslaget uttalar sig visserligen för principen om gossars och flickors likställdhet, men då det gäller genomförandet av den nu ifrågasatta reformen, frångås denna princip. Det antal statsläroverk för flickor, som föreslås, är alltför ringa och den möjlighet propositionen öppnar för flickor att vinna inträde i redan befintliga läroverk alltför osäker, för att kvinnornas intresse kan an-

ses tillgodosett. I förslaget betonas vikten av att tillvarata begåvningarna, men det är tydligt, att detta ej kan ske genom att dessa huvudsakligen sökas ur endast den ena hälften av det uppväxande släktet.

Vi kräva därför, att lika stora möjligheter till utbildning i statsläroanstalter skola beredas för den kvinnliga som för den manliga ungdomen.

Svenskarnas Österrikesfärd 1926.

”Vi österrikare äro medvetna om hur mycket vi ha just svenska folket att tacka för: icke endast materiell hjälp i rikaste mått utan även pånyttfödelsen av vårt genom fiendehat rubbade humanitetsideal, av vår själv tillit och vår tro på återuppbyggande, något som ett folk med misströstan om sig själv aldrig skulle kunnat vara i stånd till.»

Orden stå på en av de första sidorna i Minnesboken över svenskarnas färd till Österrike sommaren 1926. Den unika sällskapsresa med fyra hundra deltagare ur alla skikt av det svenska samhället: »fosterföräldrar» till österrikiska barn och andra representanter för den svenska hjälpverksamheten, Röda Korset, Rädda Barnen, yrkessammanslutningar, religiösa samfund m. fl. Fosterföräldrarna utgjorde dock majoriteten.

Med en liten omskrivning kunna dessa ord av den österrikiske dr Buresch lika väl tillämpas på dem, som gävo hjälpen, som på mottagarna. En-

Minnesboken över svenskarnas färd till Österrike sommaren 1926. Tryckeriaktiebolaget Svea.

dast genom att i vår mån söka stödja de folk, som dignade under lidandet, kunde vi, för världsbranden skonade svenskar — vad än av nöd som dock rymdes inom våra landamären — upprätthålla vårt sviktande humanitetsideal, behålla vår själv tillit och tro på en uppgift även för oss under återuppbyggandet.

Det stora draget i vårt hjälparbete under och efter kriget var att det uppbars av h e l a svenska folket, icke blott av dem, som gävo av sitt överflöd. Vi som, i den ena eller andra hjälporganisationen, voro med om att gång på gång mana till nya insamlingar kände ofta ett stygn av oro, något liknande samvetsqual, då vi understundom blevo bönhörda över hövan. Då även de, för vilka den givna skärven k u n d e betyda brödet för morgondagen, ville »vara med». Man kan blott önska att det varma tack från det österrikiska folket, som den nyligen utgivna Minnesboken berättar om, kunde nå alla dessa givare som icke voro med på Österrikesresan!

Finns det något annat folk i världen än det österrikiska som skulle kun-

na giva ett sådant uttryck för sin erkänsla som den tack, vilken kommit Sverige till del? Icke blott genom den storslagna inbjudningen till hundratals svenskar att besöka det österrikiska folket eller genom de glansfulla formerna för den österrikiska gästfriheten eller den ståtliga, officiella prägeln, som stat och myndigheter förlänade åt »Schwedendank». Utan först och sist genom den stora i n d i v i d u e l l a hjärtlighet som visades gästerna av hög och låg och som gång på gång bröt fram spontant och ofta tog sig de mest rörande uttryck. En äldre herre i Wien möter några resenärer med blågula kokarder. Han svingar sin hatt i luften och ropar: Heil auf Stockholm, och så är bekantskapen gjord och ord av älskvärd vänlighet flöda. En annan gång är det ett par österrikiska damer som med några hjärtliga ord avstå sin goda plats i en lång kö åt för dem personligen okända svenskar m. m., m. m. Blommor, blommor och vänligt tilltal även av obekanta.

Och alla dessa skaror som alltifrån den stund de långväga gästerna beträdde Österrikes jord äro samlade på svenskarnas väg, hälsande och hylalande. De välkomnande folkhoparna som trots regn och kyla i en nära nog obruten linje kanta Donaus stränder under svenskarnas färd på floden, medan välkända toner av svenska sånger och österrikiska melodier ljuda, flaggor festligt vaja och näsdukar vifta från båtar och stränder. En sådan stämning kan bara råda i ett land, där nord och syd korsats, där ett känslodjup som vi — med rätt eller orätt —

tro vara specifikt germanskt förmäls med den temperamentets rörlighet och uttrycksförmågans otvungna gratie, som äro de i solskensländer levande folkens arvedel. Hos oss, nordens germaner, saknas visserligen icke varma känsloströmmar på djupet, men det är mera sällan som de stiga upp till ytan och spränga sönder den svenska blyghetens och tröghetens isskorpa.

Den vackra Minnesboken, som i ord och bild skildrar Schwedendank-färden och innehåller porträtt av de österrikiska initiativtagarna m. fl., har redigerats av Anna Lenah Elgström. Den kom ut till jul och var också menad att som julklapp kunna skänkas av svenska fosterföräldrar till deras »barn» i Österrike. Den eventuella behållningen går till flickbarnhuset i Judenau, understött av Sverige och i trängande behov av mera hjälp — varför man hoppas att boken alltjämt måtte finna köpare.

Den är också värd att ägas. Den hugfäster minnet av en vacker tanke, som buren av god vilja och målmedveten energi bröt sig väg genom de största svårigheter — vi måste komma ihåg under vilka tryckande ekonomiska och sociala förhållanden Österrike alltjämt för sin kamp för tillvaron — och blev till en storartad, betagande manifestation av en nations tacksamhet för det grand av hjälp som bringats den i stunder av nöd.

Minnesboken börjar också, efter några inledningsord av prins Carl i hans egenskap av Svenska Röda korsets ordförande, med ett T a c k t i l l S v e r i g e, framfört av landshövdingen i Nieder-Österreich, dr Karl Buresch.

Andra lägga sitt tack till hans, och vi få historien om hur »Schwedendank»-rörelsen uppstår, hur den svensktyska föreningen »Svea» i Wien grundas och hur man kommer fram till att genom inbjudningen av de svenska hjälparna till Wien aktivt betyga sin tacksamhet och samtidigt fastare tillknyta de band som under den värsta nödperioden vävts mellan det österrikiska och det svenska folket.

Därpå är det svenskarna som berätta om den minnesrika resan, färden på den »sköna blåa Donau», ankomsten till Wien, öden och erfarenheter där, ståtliga officiella fester och muntra samkväm, präglade av älskvärt Wien-gemyt, glada utfärder och sevärdheter av alla de slag. Klang- och jubeldagar i alla bemärkelser! Ty i Wien ombrusas tillvaron städse av ett ackompanjemang av musik.

Höjdpunkten är Midsommardagens stora officiella högtidlighet på Heldenplatz. Den väldiga öppna platsen framför den gamla kejsarborgen, Hofburg, är fylld av festklädda människoskaror. Bland dessa 20,000 människor skönjas olika sångarförbund, studenter i färgrika uniformer med vapen och fanor, representanter för armé, polis, gendarmeri, läkare, konstnärer, tjänstemän inom järnvägen, posten, banker, elever från den delvis av svenska medel underhållna stiftelsen Judenau samt hela grupper av kvinnlig Wienungdom i svenska nationaldräkter. På en estrad spetsarna av den österrikiska ämbetsmannavärlden, generaler, universitetsläkare m. fl. Mitt emot estraden gruppen av de svenska fosterföräldrarna.

Så kommer, hälsad av fanfarer, en procession av svenskar: representanter för regeringen, beskickningen i Wien, Röda Korset, Rädda Barnen och andra organisationer. Tonerna »Ur svenska hjärtans djup» ljuda, och hylad med jublande tillrop och näsduksviftningar rör sig processionen framåt. »Krigsbarn» i svenska nationaldräkter strö blommor utmed vägen och utdela buketter i de svenska färgerna. Processionens medlemmar intaga sina platser på estraden. Ny fanfar! Republikens främste man, förbundsprezidenten, dr Hainisch, infinner sig, följd av ministrar, vice kanslern m. fl. högre dignitärer. Tal, sång och musik. Utdelning av minnesplaketter till svenskarna, tre större: till svenska folket, till prins Carl — mottagen av hans ställföreträdare kommandör Eneström — samt till Röda Korset; de mindre till de svenska hjälpororganisationer som deltagit i arbetet för Österrike. En vitklädd flicka framträder ur krigsbarnens led och tolkar i en hyllningsdikt på svenska språket de österrikiska krigsbarnens tacksamhet. »Du gamla, du fria» ljuder, sjungen av Hofburgs gosskör, gripande vackert på oförfalskad svenska, åtföljd av en bifallstorm utan like, varpå »krigsbarnen» kasta blommor på fosterföräldrarna. Så följer defilerings förbi estraden av alla de olika landskapsföreningarnas deputationer, kvinnlig och manlig ungdom i måleriska nationaldräkter. Därefter sång av den svenska kör som under dr Hugo Alfvéns ledning gästade Wien under Schwedendankveckan. Och så är den imponerande fes-

ten slut, efterlämnande ett oförgätligt minne hos deltagarna.

Så kommer berättelsen om Salzburgdagarna med märkliga skönhetsintryck av alpvärldens härlighet, om hjärtebetvingande vänlighet, glädje och jubel alltjämt. Och så förtäljes om hemresan, varefter till sist några av färdens deltagare vittna om sina »bästa reseminnen».

Anna Lenah Elgström, som tagit på sig huvudparten av historieskrivningen, låter med riktig känsla av det karakteristiska för denna ovanliga färd läsaren få den ena glimten efter den andra av resenärer som — utan att tala något annat språk än modersmålet — från den svenska landsbygden och det liv i långsamt tempo, som där föres, ett, tu, tre blivit förflyttade till miljonstaden Wien med dess livliga, impulsiva innevånare. Fosterföräldrar som hälsas med klappar och omfamningar av sina respektive fosterbarn och deras närmaste! Man kan inte annat än glädjas med den åttioårige hemmansägaren, som förtjust över sina upplevelser yttrar: »nu begriper jag varför Gud låtit mig leva så länge, det var för att jag skulle få vara med om detta.»

Publikationen om svenskarnas färd till Österrike sommaren 1926 kallas en minnesbok. För mig är den framför allt ett hoppets evangelium, vittnande om segrar för de krafter i tillvaron som ena och samla människors barn, om medkänslans, solidaritetskänslans makt — trots allt. Även i tider då söndringens, nationalegoismens och hatets förgiftande bakterier renodlas och spridas i den andliga atmosfären, mör-

dande själar liksom krigets stinkbomber och gaser dödat kroppar.

Och denna bok är liksom andra publikationer om den internationella hjälpverksamheten ett material som en kommande tids historieforskning icke kan, icke får förbise. Vi ha haft nog av ensidig, traditionsbildande krigshistoria. De sextiotusen österrikiska barn, som Sveriges folk i vår tid haft lyckan att kunna hjälpa, i många fall rädda, höra till historien lika väl som de, vilka omnämns i den ännu i Österrike och Tyskland på folkets mun levande versen från de tider då svenska härar där nere firade sina lysande segrar, härjande och spridande fruktan över allt, hotande själva Wien:

Die Schweden sind g'kommen,
haben alles mitg'nommen,
die Fenster eing'schlagen,
das Blei davon getragen,
haben Kugeln d'raus gossen,
die kleinen Kinder erschossen.

Om det gives någon säruppgift i utvecklingen för oss kvinnor, måste det vara att hävda människolivets okränkbarhet, dess helighet. Kvinnor, som lydigt och villigt böja sig för teorin om det berättigade i livsförintelse genom krig, äro en anomali. Det är visserligen förklarligt om den »historiska synen» hos mången utlöser hopplös skepticism ifråga om möjligheten att skapa nya normer för den mellanfolkliga umgängelsen, med borteliminering av krig liksom inom de s. k. civiliserade folken bruket av vapen såsom medel att avgöra individernas tvister blivit borttaget. Men vi kvinnor må stå — om vi vilja vara vår psyke trogna — antingen i hoppfullhet eller för-

tvivlan, var efter sitt kynne — på den ena vägen eller den andra, i ord eller handling, söka medverka till att skapa ett stycke historia efter en ny linje, i obetingad lydnad för budet: *d u s k a l l i c k e d r ä p a*. Vilka bliva de mest ärorika bladen i historien om världskriget och dess följdföreteelser? De, som handla om de destruktiva krafternas vansinniga spel, som kostat tio miljoner människoliv och värden av alla slag, eller de, som förtälja om arbetet för att rädda och hjälpa?

ANNA KLEMAN.

Möteteknik.

För någon tid sedan berättades från Mariestad om hur F.-B.-F.-kretsen därstädes av fru Elisif Théel fått en lika grundlig som nöjsam lektion i möteteknik. Fru Théel har fortsatt och missionerat inom ännu ett par andra förbundskretsar. Här berätta nu fru Maja Strandberg, Ystad, och fru Gerda Hellberg, Karlstad, om hur fru Théel uppfostrar sina medsystrar till att framträda vid offentliga förhandlingar.

Fru Maja Strandberg förtäljer:

Ystadskretsen hade den 16—17 mars besök av fru Elisif Théel. Det var »mötetekniken» det gällde. Styrelsen hade förberett genom att utse 24 st. damer av kretsen till stadsfullmäktige. Dessa uppdelades i 5 grupper, varje grupp fick en fråga att utreda. Inom gruppen utsågs en inledare (motionär), en opponent och de övriga hade »något avvikande meningar» eller ändrade förslag att framlägga. De frågor, som skulle ventileras, voro: Hem för ogifta mödrar; lokaler åt stadsbiblioteket; förbud för barns gatuhandel och salubjudande av varor vid dörrarna; bil och busstrafiken på stadens huvudgata samt till sist en anslagsfråga, som gick i den mera skämtsamma stilen. Man begärde ett

anslag av 600 kr. för att värdigt kunna begå Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i juni.

Den 16 kl. 5,30 hölls förberedande stadsfullmäktigesammanträde under fru Théels ledning. Därefter möte för hela kretsen. Fru Théel inledde frågan om ungdomens nöjesliv, varpå följde diskussion, vilken dock ej blev så livlig, som man hoppats.

Nästa dag kl. 7 e. m. höll fru Théel föredrag om »Hur bruka vi den rätt vi fått.» Därpå följde det fingerade stadsfullmäktigesammanträdet. De 24 intogo sina platser i mitten av salen, och ett 100-tal kretsmedlemmar följde med spännt intresse det nära två timmar långa sammanträdet. Man valde ordförande (fru Théel), v. ordförande, sekreterare, rösträknare. Så motionerades, diskuterades, voterades och återremitterades med kläm och skärpa. Motionen om anslaget till årsmötets rätta begående remitterades till drätselkammaren.

Stadsfullmäktiges prestationer applåderades av åhörarna. Så följde samkväm, musik, tal och avtackningar.

Det var inte utan, att vi alla emotsett dessa övningar med fruktan och bävan för hur vi skulle klara av det. Men efteråt var belåtenheten allmän, och man hade fått en inblick i ett område, som för de flesta var tämligen okänt.

Och hur duktig en kvinnlig stadsfullmäktig också i verkligheten kan vara — därpå hade vi ett levande bevis i fru Théel.

På lördagen i samma vecka besågo kretsens medlemmar stadens nyrestaurerade ålderdomshem, varvid undertecknad lämnade en kort redogörelse för fattigvårdens organisation i vårt samhälle. Hemmets pensionärer bjödos under besöket på kaffe. Därmed var denna socialt betonade vecka slut.

Vi ämna nu spara våra krafter till förbundets årsmöte i juni. Välkomna!

Detta var Ystadskretsens rapport. Om kursen i Karlstad berättar fru Hellberg:

Även kretsen i Karlstad har fyllt sin uppgift för kretsarna just nu genom att gemensamt med Husmöderföreningen och Vita Bandet anordna kurs i offentliga för-

handlingar eller s. k. mötesteknik. Kursen hölls i flickskolans sal 22—23 mars under fru Elisif Théel's förfarna ledning.

Vår kurs var något annorlunda lagd än den väl preparerade kursen i Mariestad, vilken genom fröken Langenheims artikel i Hertha eggat oss till efterföljd. En sak hade vi från början klar för oss: kursen måste vara fritt tillgänglig för alla medlemmar av de samverkande föreningarna. Vi ville inte ha utvalda betalande kursmedlemmar, som skulle instrueras i avskilt rum, och när föreningskassorna i alla fall skulle svara för kostnaderna, ville vi ej beröva medlemmarna stimulansen av en ny och originell tillställning. Däremot ansågo vi oss kunna helt utesluta allmänheten. De som skulle vedervåga att öppna sin mun kunde ändå tänkas få långt större publik än de önskade, då föreningarna tillsammans omfatta ungefär 400 personer. I alla kretsar vet man, v a r f ö r det behövs kurser i mötesteknik, och förstår då också utan vidare att de(n) mera ängsliga av arbetsutskottet kunde ha skäl att befara, att fru Théel alldeles ensam med hjälp av några särskilt talträngda damer skulle få ro den trevligt utstyrda båten i land.

Men båten gick framåt, ej med åror bara, den nästan seglade för en bris av gott humör och god vilja!

Till våra förberedelser hörde, att tryckt program i förväg utsänts till alla föreningsmedlemmarna. Första kvällen upptog allmän diskussion, inledd av fru Théel, om gift kvinnas förvärvsarbete utom hemmet samt val av 30 stadsfullmäktige. Andra kvällen upptog föredrag av fru Théel och fingerat stadsfullmäktigsammanträde med behandling av tre motioner av lokal art. Vi hade dessutom sört för att åtminstone första opponenter i rolig genre ej skulle saknas, för att lätta upp stämningen. Och överenskommet var, att man fick säga det man ej riktigt menade för att därigenom uppväcka diskussionens andar. Särskilt vid sammanträdet skulle ej frågornas genombehandling vara huvudsaken, utan att man yttrade sig och gjorde yrkanden.

Och tänk! — det gjorde man.

Kvinnorna, dessa i kaffefria församlingar envist tigande väsen, talade fritt, ogenerat och dock parlamentariskt, ehuru de voro flera hundra tillsammans. Av de 30 stadsfullmäktige pratade åtminstone hälften, trots det stora tilloppet av skådare och hörare. Det var riktig teater, som man säger, och kursledaren fick vara mycket påpasslig för att hinna sticka emellan med upplysningar och rättelser.

Vi anse oss således ha lyckats förträffligt i Karlstad och fingo också beröm av vår kursledare. Det förtjänar kanske att påpekas i dessa hemslöjdstider, att vår kurs, som i mycket var en rask improvisation, också blev tillsnickrad i en viss värmländskt fantasiful stil. En kurs kan väl som andra saker ordnas mera intensivt för några få eller mera extensivt, för de många. Vår var utan tvekan av det senare slaget. Vi behövde just nu bäst något sådant, något av ljumma vindar, islossning och ett stycke gemensam arbetsglädje. Inte minst var det gott för oss att få ha fru Théel här i flera dagar. Vi utnyttjade henne nästan oförsynt. Men så fick vi också behållning av hennes personlighet. Trots god vilja vågar jag ej tända någon rökelse för fru Théel — hon ser så kallt och rakt på en, om man kommer med sådant. Som talare och kursledare är hon utmärkt: kunig, säker och samlad, dock med goda anlag för värmländsk stil, när sådan behövs. Så mycket må det vara tillåtet att säga.

Kursdagarna äro nu ett roligt minne, som kommer Karlstads Fredrikor och andra kursdeltagare att le förstående mot varandra, när de råkas. Måhända tyckte någon enstaka genuint allvarlig själ, att den bort vara något mer högtidligt lagd. Men då hade den säkert ej på samma sätt lossat själarnas band, ej väckt den nu befintliga lusten att fortsätta i mindre skala, på ett mera intensivt sätt. Under tecknad tror, att den lusten kommer att finnas kvar på andra sidan sommaren — den långa farliga svenska sommaren.

Kretsstyrelsemöte i Lund.

Medlemmar av styrelserna för F.-B.-F.-kretsarna i Båstad, Halmstad, Hälsingborg, Karlskrona, Kristianstad, Landskrona, Lund, Malmö, Svalöv, Ystad och Växjö, inalles 36 personer, voro den 13 mars samlade i Lund till kretsstyrelsemöte, det fjärde i ordningen.

Som ordförande fungerade fruarna C. Eklundh, Lund, och M. Strandberg, Ystad, samt såsom sekreterare fru A. Gierow, Hälsingborg, och fröken M. Åkesson, Lund.

Mötet beslöt att hos Förbundsstyrelsen anhålla, att vid nästkommande årsmöte förslag bleve framställt om ändring av Förbundets stadgar, så att vid årsmötena uppläsningarna av kretsarnas årsredogörelser komme att utbytas mot permanenta sammanträden mellan kretsämnden och kretsarnas representanter i och för dryftandet av gemensamma angelägenheter.

En livlig diskussion utspann sig vid behandlingen av ämnet »Gifva kvinnors förvärvsarbete», varefter mötet beslöt att till Förbundsstyrelsen framställa förslag om frågans upptagande på programmet för nästkommande årsmöte.

Fru Eklundh redogjorde för Lunda-kretsens åtgärder för anställandet av en kurator för den sociala hjälpverksamheten bland psykiskt sjuka.

Sist dryftades också förslagen om gemensamma föredragshållare.

Kretsstyrelserna inbjödos att nästa år samlas till möte i Svalöv.

MARIA ÅKESSON.

Från bokvärlden.

Problemet män och kvinna. Kritisk studie över Wieth-Knudsens bok »Feminismen». Av *Thyra von Beetzen-Östman*. Förlagsaktiebolaget Rosma, Helsingfors.

Vi trodde att man var färdig med professor Wieth-Knudsen och hans feminism. Men, ja, det finns ett känt ordspråk om ont krut, rättare — översatt, ogräs, som inte förgås. Detta tyckes verkligen vara förhållandet med professors ogräs. Ty så må man väl beteckna hans feministfunderingar!

I vilket fall som helst har man i Finland tydligen ännu ont av dem. Fru von Beetzen-Östman har i sin digra volym *Problemet män och kvinna* givit dem en ingående granskning och punkt för punkt bemött professor Wieth-Knudsens, för övrigt skäligen ohållbara, teser och slutledningar. Tvivelsutan kommer författarinnans sakliga och logiskt genomtänkta utredning att göra nytta på håll som vederbör.

E. K—N.

Hjärtebarnet av *Anna Hinde*. C. W. K. Gleerups förlag.

Ovanstående lilla bok förtjänar ett bättre öde än att dränkas i julflo den. Den vittnar nämligen om en egenartad begåvning och själva genren — inte långt ifrån den Andersenska sagans — har så sällan med framgång odlats på senare tid att en kvinnlig efterbildare, som går till verket med så stora förutsättningar, väl kan förtjäna uppmärksammande. Det dussintal sagor eller symboliska berättelser, som boken innehåller, äro väl inte alla av samma valör eller av lika stor ursprunglighet, men några av dem äro små pärlor i sitt slag.

Själva upptakten fångslar genast in-tresset. »Tennskeden, som försakade tre himlars lycka», är, trots den lekande berättartonen, en vacker och gripande

bild av själens eviga längtan och rölöshet, »Hjärtebarnet» en den opraktiska och ljuvliga kärlekens lovsång och »Fejlan» berättelsen om ett brustet strängospel. Samlingen innehåller vidare några lättare saker, såsom »Slantarna», »Strejken» m. fl., och några mera allvarliga såsom »Den nya tanken», »Guldfågeln i gyllenbur» och andra, som dock inte äga samma originalitet som de först nämnda. Stilen är genomgående ledig och värdad. Troligen kommer denna författarinna — så vitt jag vet debutant — att åter låta höra av sig, kanske i helt nya uppgifter. FANNY EKENSTIERNA.

F-B-F-kretsarna.

Boråskretsen hade tillsammans med Vita Bandets lokalavdelning den 11 mars å flickläroverket en föredragsafton, varvid fru Ester Lutteman talade över ämnet »Personliga värden». Som ordförande fungerade fru Eleonore Odencrants som i sitt hälsningstal uttryckte förhoppningen om fortsatt samarbete mellan F.-B.-F. och Vita Bandet.

Göteborgskretsen hade den 18 mars sammanträde med fru Karin Fjällbäck-Holmgren, från Stockholm som gäst och föredragshållare. Ämnet var »De sociala problemen under det gångna kvartsseket».

Halmstadskretsen sammanträdde den 9 mars, varvid fru Ester Lutteman föreläste om »Vadan och varthän. Några tankar kring vårt moraliska läge». Därefter samkväm.

Hälsingborgskretsen hade den 7 mars sammanträde med fru Ester Lutteman som föreläsare, över ämnet »Personliga värden». Samkväm. — Den 14 mars talade fru Karin Fjällbäck-Holmgren om »De sociala problemen».

Hudiksvallskretsen hade konstituerande möte den 14 mars under fru Stina Rodenstams ordförandeskap. Till sty-

relseledamöter utsågos inom staden fröken Sigrid Englund, fru Stina Rodenstam, fröken Ahlbom, fru Olga Rydén och fru Malin Benette; från landsortjen fruarna Viola Lyttkens, Bergsjö, Hildur Sundblad, Iggesund, Alma Burchardt, Forssa, och fröken Agnes Sundberg, Järvsö.

Till styrelsesuppleanter valdes fruarna Anna Hallgren, Ann-Magrethe Murray, Anna Igglund, Iggesund, samt fröken Astrid Forsberg, Hedvigsfors.

Revisorer blevo fruarna Fanny Lundberg och Gertrud Landelius.

Revisorssuppleanter fru Segerqvist, Iggesund, och fröken Inga Persson, Bergsjö.

Karlskronakretsen hade den 7 mars sammankomst å stadshotellet. Dr Einar Rietz gav en redogörelse för samhällets åtgärder till förebyggande av sjuklighet bland småbarn, d. v. s. i stort sett Mjölkdroppens verksamhet, vilken från att endast ha avsett distribuering av mjölk utvecklats till att omfatta tillsynen över så gott som hälften av alla nyfödda barns vård.

Härefter sång av fröken Maja Böckert, ackompagnerad av friherrinnan Eva Sparre, varpå följde föredrag av redaktör Waldemar Bülow från Lund om »Strindberg i Lund». Samkväm med gemensam supé samt ytterligare sång av fröken Böckert.

Under aftonens lopp blev fru Anna Swedin avtackad för sin femåriga verksamhet som kretsens kassaförvaltare, vilken nu övertagits av fru Mary Granström. Även utsåg kretsen fröken Hanna Andersson, fru Alma Falk och fru Eva af Geijerstam med fruarna Svjedin, Granström och Hollberg som suppleanter att på förbundets årsmöte representera kretsen.

Karlstadskretsen hade sitt årsmöte den 10 mars å flickläroverkets stora sal. Till styrelse omvaldes fru Gerda Hellberg, fru Nancy Envall-Gardell, fru Elsa Lovén, friherrinnan Sigrid Leijonhuvud samt fröken Edit Ahrenlöf (ordinarie). Till suppleanter omvaldes fröken Stina Mide och nyvaldes lektorn vid Allmänna Läroverket fröken Karin Ringenson. Till revisorer om-

valdes fru Anna Andersson och fru Gerda Olsson (ordinarie) med fröken Thyra Fredling och fru Ruth Lilius som suppleanter. Medlemssiffran för 1926 var 145. Efter förhandlingarna talade friherrinnan Sigröd Leijonhufvud om »Några dagar i Florens» och visade ett stort antal ljusbilder från den gamla konststaden. Den 22—23 mars hade kretsen gemensamt med andra kvinnoföreningar i staden kurs i mötesteknik som synes å annat ställe i detta nummer av Hertha.

Till kompletterande av föregående Herthanummers notis om kretsens soaré den 3 februari kan nämnas att man hade fullt hus, att soarén var en succés samt att »Ploms» B a d o r t s l u f t gjorde stor lycka. Vidare att regissör och primadonna var fröken Greta Smedberg, förut anställd vid Lorensbergsteatern, samt att fröken Märta Undén ackompanjerade fröken Asplunds sång.

Lundakretsen hade den 1 april ett talrikt besökt möte under ordförandeskap av fru C. Eklundh. Först behandlades några föreningsangelägenheter, varefter fru Anna Herrlin höll föredrag om »Ett besök hos Elsa Brändström på slottet Neusorge». Därefter samkväm.

M a l m ö k r e t s e n sammanträdde den 16 mars å Stadt Hamburg under ordförandeskap av fru Beth Quensel. Aftonens föredrag hölls av fru Karin Fjällbäck-Holmgren, om »De sociala problemen under det gångna kvartseket». Därefter ett par musiknummer för fiol och piano, utförda av fruarna D. Bernhard-Andersson och A. Lindahl.

M a r i e s t a d s k r e t s e n hade den 7 mars anordnat en nöjesafton å Mariestads teater med sång- och musiknummer samt »Ploms» spex V a l u t a eller F r u L ö k b e r g s i n a c k o r d e r r i n g a r spelat av amatörer. Omedelbart efter föreställningen voro alla medverkande och kretsens samtliga medlemmar av ordföranden, landshövdingkan Ekman inbjudna till ett festligt samkväm å Residenset. De närvarande hälsades välkomna av fru Ekman, som

därvid särskilt betonade en god och sund glädjes stora värde. Gästernas tack framfördes av kretsens v. ordf. fru A. Florén. *

Norrköpingskretsen hade den 11 mars sitt årsmöte. Års- och revisionsberättelserna upplästes och ansvarsfrihet beviljades. Styrelsen, som omvaldes, består av fru Fanny Björkman, ordförande, fröken Greta Leijon, v. ordf., fröken Dagmar Wessberg, sekr., fröken Emelie Andersson, kassaförv., fru Ebba Beckman, fröken Ruth Dahl, fröken Anna Klingspor, fröken Esther Lindström, fröken Gerda Malmström, fröken Betty Olsson och fru Hilma Öhman. Suppleanter äro fru Karin Edlund och fröken Gertrud Helin. Även revisorerna, frökarna Octavia Lundell och Gerda Lundman, med frökarna Anna Nystedt och Hanna Åström som suppleanter, omvaldes.

Till ledamot av stipendieinstitutionens nämnd i Linköping valdes fru Ebba Beckman.

I stället för fru Gurli Linder, som lovat ett föredrag över ämnet: »Några riktlinjer inom den moderna kvinnoföreelsen», men som blivit hindrad att komma, berättade fröken Esther Lindström om några reseintryck från England, särskilt från studentlivet i Cambridge, samt några minnen från Shakespears stad, Stratford. Sång av fru Rasmusson med ackompanjemang av fru Laurent, som även utförde några pianonummer. Tesupé.

Nyköpingskretsen hade ordinarie sammanträde onsdagen den 16 mars i flickskolans lokal, varvid advokat Eva Andén höll föredrag över ämnet »Tankeställare inför äktenskapet». Ordföranden framlade därefter programmet för den närmaste tiden. Ett föredrag över den aktuella skolfrågan bebådades för aprilssammanträdet, och för att stärka kretsens ekonomi kommer en matiné att anordnas i slutet av april. Gemensamt tesupé intogs i flickskolans övre hall.

S t o c k h o l m s k r e t s e n s Fredrika-Bremerskola hade den 16 mars en föredragsafton i Adolf Fredriks folkskolas kollegiesal, varvid fil. dr. Martha Muuses från Hol-

land berättade om livet på Java, och fru Inga Frumerie föredrog ett par sångnummer.

Den 18 mars hade kretsen ett diskussionsmöte, i Föreningen Årstas lokaler, med anledning av föreliggande riksdagsmotioner rörande gifta kvinnor i stats-tjänst. Inledare var en av motionärerna, riksdagsman Elof Lindberg. En lång och livlig diskussion följde och en resolution antogs (den återfinnes på annan plats i detta Herthahäfte).

Umeå kretsen hade årsmöte den 18 mars å Frimurarlogens klubbрум under ordförandeskap av fru Fanny Bergström. Den förutvarande styrelsen omvaldes och utgöres således styrelsen av fru Fanny Bergström, ordf., fru Elsa Grafström, v. ordf., fru Siri Hallström, andra v. ordf., fröken Ingeborg Öqvist, kassaförvaltare, och fröken Anna Hörnell, sekreterare, samt fru ar Bertha Ringstrand och Gurli Forsberg. Revisorer äro fru ar Ester Lindgren och Anna Gillberg med fröken Fanny Holmberg och fru Vilma Kinck som suppleanter, den senare vald efter fru Stina Rydquist, som avflyttat. Till ombud vid förbundsmötet i Ystad utsågs fru Ester Arnell, gymnastikdirektör fröken Anna Kärrberg samt fröken Anna Hörnell.

Efter mötesförhandlingarna redogjorde fröken Hörnell för Förbundets sjuksköterskebyrå i Umeå och talade om den av by-

rån anställda privatsköterskan för Umeå stad. Fröken Öquist höll ett anförande om länets stipendiefond, varvid hon framställde som ett önskemål, att fonden kunde ökas.

Emellan dessa olika förhandlingar utfördes sång av fru Elna Måhlén, ackompanjerad av fru Marie-Louise v. Boisman och till sist intogs tesupé.

Varbergskretsen hade den 10 mars årsmöte å Stadshuset. Till styrelse, vilken samtidigt konstituerade sig, återvaldes fru Maja Lundgren, ordf., fru Anna Arnman v. ordf., fröken Tora Lundgren sekr., fröken Elvine Tjernström, kassaförvaltare, fru Karin Sundh, mötesvärdinna. Suppleanter fru Berna Larsson och fröken Julia Palm. Revisorer blevo fröknarna Sigrid Holmström och Cecilia Jacobsson med fröknarna Conny Christensson och Hildur Håkansson som suppleanter.

Fru Ester Lutteman, Lund, höll föredrag om »Nutida ungdomsproblem». Därefter vidtog samkväm.

Örebrokretsen hade sitt årsmöte den 8 mars i Risbergiska skolan. Sedan ansvarsfrihet beviljats, företogs styrelseval, varvid omvaldes fruarna A. Palmberg, E. Lind, E. Karlsson, H. Larsson och S. Lundgren, fröknarna H. Bratt, E. Lindh och S. Gillner samt nyvaldes fru Maria Eklund. Revisorer omvaldes, likaså samkvämskommittén. Till kretsens representant i Örebro läns stipendienämnd utsågs fröken Hanna Bratt.

Kobbs Théer

äro odisputabelt de

finaste

och i bruket de

billigaste.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET.

Redaktör: *Ellen Klemm*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50, 27 62.

Många av dem,
som förut inte
gjort åtskillnad
på tvål och tvål, äro
numera mycket
noga med att de
varje gång
erhålla:

Schéel's Radium-tvål

Innehåller radium-
mineralet "Vinköt"

Fremtidens tvål
Pris 1.-krona

Löddrar atmärkt även i hårt vatten!

Radiumhalten kontrolleras av Radium-
experten Fil. Dr. N. Sahlbom

Ghotepalmine
crémen som skyddar huden vid bläst och kyla

C. A. KAHL & Co A.-B.

Lärftskramhandel

3 Sturegatan 3, Stockholm
Telefoner: 25 38, Norr 8110

Linne- och Bomullsvaror

Zephyr för Herrskjortor

Linneutstyrlar och rikhaltigt lager
av damunderkläder

AKTIEBOLAGET

Stockholms Nya Järnsängsfabrik

E. L. ERICSSON

Specialaffär för

Sängar, Sängkläder, Soffor,
Ottomaner 1 och 2 bäddar,
Täcken, Filtar, Överkast,
Kuddar m. m., m. m.

Kontor & Utställning

16 Norrlandsgatan 16
STOCKHOLM Tel. 78 56, N. 7 81

Blodbrist

Överottnes bäst med järnmedicinen IDOZAN. Snabb verkan. Begär originalflaska å Kronor 3: 50. Fås å alla apotek.

IDOZAN A
svagt avförande.

IDOZAN B
ej avförande.

Kina-IDOZAN
särskilt stärkande.

Innehåll.

Albertina Carlsson — hedersdoktor Av *A. Arnbäck Christe Linde.*

Utskottet om gifta kvinnor i statstjänst.

F. B. F. angående skolfrågan.

Från Egypten. Ett samtal om pedagogik. Av *Hanna Rydh.*
Samarbete för fredssaken.

En diskussion i Stockholmskretsen.

Ännu en oppinionsyttring i skolfrågan.

Svenskarnas Österrikesfärd 1926. Av *Anna Kleman.*

Mötesteknik.

Kretsstyrelsemöte i Lund.

Från bokvärlden.

F. B. F.-kretsarna.

Har Ni intresse för Eder trädgård?

Begär katalog från

RAMLÖSA PLANTSKOLA
HELSINGBORG

vars växter sedan 1839 med det bästa resultat planterats från Ystad till Haparanda

Tel. Helsingborg 16 · Telegr.-adr.: Plantagen

Bada och vila i Södertälje

Badanstalten öppen året om. Sommarsäsong: 15 maj—15 sept.
Badläkare: *D:r A. Ljung*, Stockholm. Tel. 85409.
Alla slags medicinska bad. Specialitet: Massagebad.
Nyinrättade avdelningar för inpackningar enligt Skodsborgs och
Pistanymetoder. Massage och sjukgymnastik.

Strandbadet är landets bäst ordnade friluftsbad. Kostnadsfri simundervisning.
5 tennisbanor. Dansaftnar. Musik av *Fritiof Cronsiös* kapell. Angenämt societetsliv.
Kamrerarekontoret: Tel. Södert. 1642.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

⌘ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ⌘

ARGANG 14

MAJ

1927

Stora Summor Sparas

om Ni använder

Specialblandningen

Dre Ess

Smakar Som Smör

DELIKATI BILLIGT!

Margarinfabrikernas

Försäljnings A/B

HUSMODERN

köper

Bomullsgarn och Vävnader

från

**Gefle Manufaktur A.-Bol.
STRÖMSBRO**

och vet att hon erhåller
det bästa möjliga för sitt

HEM

**Svanens vävnader bästa vävnader!
Gefle garn bästa garn!**

Barnbiblioteket

== SAGA ==

Sveriges äldsta och största bibliotek för barn och ungdom, innehåller nu 118 böcker, alla rikt illustrerade av våra största konstnärer. Bibliotek erhålla hög rabatt. Begär förteckning med prisvillkor i dag!

Svensk Läraretidnings Förlag

Stockholm C.

REYMERSHOLMS KRONOLJA

bästa och billigaste matlagnings- och salladolja 1/2 lit. kr. 2.- 1/4 lit. kr. 1.10

Telefoner

539 · 8326 · 5619

Malmö

Perslow's

**Siden- &
Manufakturaffär**

Största urval nyheter